

10/2

10/2

Missionen och Sydafrika

Svenska kyrkans missionsstyrelse nu avgångne direktör kyrkoherde Stig Falck har i en intervju i Svenska Kyrkans Missionstidning berört frågor i samband med den nya skolordning som för-närvarande håller på att genomföras i den sydafrikanska unionen. Enligt denna ordning får missionskolorna, som hittills dominerat i undervisningen av de infödda, inte längre några statsbidrag om skolorna ej ställs till statens förfogande och sålunda drives i överensstämmelse med de grundsatsen som enligt regeringens beslut skall vara bestämmande. Dessa grundsatsen har visserligen inte ännu fixerats i detaljerade kursplaner, men en rad auktoritativa uttalanden gör det klart att de infödda skall uppfostras till en ställning av underordning och underlägsenhet och sålunda redan i skolorna anpassas efter den förtryckarregering som råder i Sydafrika. "Uppfostringsväsendet skall tas från dem som inger falska förhoppningar. Folk som tror på jämlikhet är inte önskvärda som lärare"; dessa ord av infödingsministern, som numera är chef för de inföddas skolväsen, är tillräckligt tydliga.

Mr Falck betonar att den situation som uppstått väckt oro även inom den svenska kyrkans mission. Man har emellertid gått med på att underkasta sig den nya ordningen genom att uthyra missionskolorna till staten. Vid sammanträde i Uppsala den 9 december förra året antog Missionsstyrelsen en resolution som antyder dess ställning: "Missionsstyrelsen beklagar de omständigheter, som nödvändiggjort för den Evangelisk-lutherska Zuluskyrkan (i förbindelse med Svenska Kyrkans mission) att uthyra skollokaler till departementet för infödingsärenden i Sydafrika. Styrelsen följer utvecklingen med största vaksamhet. Skulle missionsförhållande till de

statliga skolmyndigheterna medföra någon inskränkning i evangeliets fria och rena förkunnelse, måste hela skolmissionen tagas under omprövning och nya vägar för arbetet bland de unga sökas." Kyrkoherde Falck tillägger i ett uttalande för Dagens Nyheter att missionärerna skall söka utöva kontroll över skolväsendet genom att följa skolarbetet. "Vår överenskommelse med myndigheterna kan sägas upp på tolv månader. Om det blir nödvändigt måste vi ta risken att helt förlora skolorna." För närvarande är lärarna i dessa skolor utbildade inom missionskyrkorna, och faran för att deras undervisning skall präglas av regeringens rasideologi är därigenom begränsad. Då de nya undervisningsplanerna utfärdats blir emellertid situationen under alla förhållanden kritisk. Särskilt svårt kan läget väntas bli om några år, då lärare hunnit utbildas av staten och i allt större utsträckning kommer att inta den nuvarande lärarpersonalens plats.

Det finns knappast något skäl att nu kritisera den svenska missionens ställningstagande; man vill emellertid energiskt framhålla förhoppningen att anpassningen i framtiden inte drives längre. Inom vissa missionskyrkor har reaktionen mot regeringens planer varit starkare än inom den svenska. Dels har ytterligt skarpa protester riktats till regeringen, dels har man i viss omfattning vägrat att låta missionskolorna inlemmas i den nya ordningen. Sålunda har den anglikanske biskopen i Johannesburg låtit stänga missionskolorna hellre än att ställa dem till regeringens förfogande; biskop Reeves, som för närvarande vistas i England, har uttalat att de nya undervisningsprinciperna "kränker de grundsatsen på vilka all hederlig uppfostran måste byggas" och att han under inga förhållanden vill medverka till regeringens raspolitik. Den romersk-katolska kyrkan har vägrat att ställa ett stort antal av sina skolor under statlig kontroll; man tycks räkna med att i huvudsak kunna driva skolorna på egen bekostnad. Den baptistiska missionen har beslutat att stänga sina skolor den 1 april hellre än att underkasta sig en lag som skall uppfostra studenterna till "ett läge av ständig underlägsenhet"; hela apartheidsläran förklaras av detta samfund, liksom av anglikanerna och en rad andra kyrkor, stå "i strid mot Guds vilja" och "i motsättning till kristna grundsatsen".

Den svenska riksdagen

skall låta en delegation av riksdagsmän resa till Ryssland på den ryska regeringens inbjudan. Man tycks inte ha ställt några villkor för antagandet av det ryska förslaget. Under dessa förhållanden måste hela resan betecknas som snarare farlig än meningslös. Enligt en redogörelse i Socialist Commentary, som på annat ställe i tidningen refereras av vår Londonkorrespondent, var den engelska parlamentsdelegationens resa till Ryssland för ett par år sedan av sådan beskaffenhet att den inte kunde medföra nämnvärd inblick i ryska förhållanden. Resenärerna fraktades runt till särskilt märkliga institutioner och företag, de behandlades flott och artigt, men fick inte kontakt med rysk allmänhet om ländet och ohvg-

ligheterna bakom fasaden fick de genom resan ingen som helst föreställning. Utom denna engelska delegation har såvitt bekant endast från Finland en grupp parlamentsledamöter besökt Ryssland; resan var självfallet av samma art; för finnarna var det givetvis svårt att säga nej.

Det olustiga med dylika resor är knappast att resenärerna påverkas av den propaganda som bjuds dem; man kan väl utgå ifrån att de svenska riksdagsmännen på den punkten inte är lätt lurade. Det motbudande ligger framför allt däri att parlamentarikerna inte kan undgå att utnyttjas i propagandan för en regim som för dem själva är en styggelse; resans ändamål och resultat blir en rysk prestigevinst. Själva förhållandet att de reser blir ett led i den ryska propagandan; i intervjuer och vid festliga tillfällen är de tvungna att säga älskvardheter som av rysk press och rysk radio framställs som uppriktiga uttryck för främlingarnas sympati och beundran. Det är äckligt om sexton demokratiska svenska riksdagsmän låter låna sig till dylika narspel.